

*А. Заречна,
студентка,
С. Лук`янчук,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У сучасних умовах модернізації освітньої системи України та її інтеграції до європейського освітнього простору особливої актуальності набуває проблема ефективного навчання іноземних мов у початковій школі. Відповідно до концепції Нової української школи, формування іншомовної комунікативної компетентності є одним із ключових завдань освітнього процесу. Важливою складовою цієї компетентності виступає лексична компетентність, оскільки саме словниковий запас забезпечує можливість розуміння та побудови висловлювань іноземною мовою. Водночас традиційні методи навчання не завжди відповідають віковим особливостям молодших школярів і не забезпечують достатнього рівня їх навчальної мотивації. У зв'язку з цим особливого значення набуває використання інтерактивних методів навчання як ефективного засобу формування іншомовної лексичної компетентності [1: 210].

Іншомовна лексична компетентність трактується як здатність учнів володіти лексичними засобами іноземної мови, розуміти їх значення та адекватно використовувати у процесі мовленнєвої діяльності відповідно до комунікативної ситуації. Вона передбачає засвоєння лексичних одиниць, їх семантики, граматичних форм, сполучуваності та стилістичних характеристик. Як зазначають вітчизняні дослідники О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька, лексична компетентність є невід'ємною складовою іншомовної комунікативної компетентності та формується у тісному взаємозв'язку з іншими її компонентами [2: 45–46]. Аналогічної думки дотримуються Л. Панова та І. Андрійко, які підкреслюють необхідність комунікативної спрямованості процесу навчання лексики [3: 98].

Особливістю формування іншомовної лексичної компетентності у молодших школярів є необхідність урахування їх вікових та психологічних особливостей. Учні початкової школи характеризуються підвищеною емоційністю, потребою в ігровій діяльності, наочно-образним мисленням. Саме тому процес засвоєння іншомовної лексики має базуватися на принципах наочності, доступності, системності та комунікативності. Ефективне формування лексичної компетентності можливе за умови активного залучення учнів до мовленнєвої діяльності, що забезпечує перехід лексичних одиниць із пасивного словника до активного.

Важливим засобом реалізації зазначених підходів є інтерактивні методи навчання. Під інтерактивними методами розуміють такі організаційні форми

навчання, що передбачають активну взаємодію учасників освітнього процесу, спрямовану на спільне досягнення навчальної мети [4: 35]. Як зазначають О. Пометун та Л. Пироженко, інтерактивне навчання базується на принципах співпраці, партнерства та активної участі кожного учня у процесі пізнання. Дослідники наголошують, що інтерактивні технології сприяють розвитку комунікативних умінь, критичного мислення та формуванню позитивної мотивації до навчання.

Аналіз наукових джерел показав, що інтерактивні методи навчання класифікуються за такими критеріями, як форми організації навчальної діяльності, цільове призначення, характер діяльності, характер взаємодії, ступень прояву самостійності студентами [5: 232-233].

У методиці навчання іноземних мов активно використовуються такі інтерактивні методи навчання, як рольові ігри, мовленнєві ігри, робота в парах і малих групах, метод «мікрофон», мозковий штурм, асоціативні вправи, а також інтерактивні вправи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Для учнів початкової школи найбільш ефективними є ігрові інтерактивні вправи, які відповідають їх віковим особливостям. До таких вправ належать лексичні ігри («matching», «memory», «bingo», «guess the word»), які забезпечують багаторазове повторення лексичних одиниць у цікавій формі. Використання наочності (карток, малюнків, мультимедійних засобів) сприяє активізації різних видів пам'яті та підвищує ефективність засвоєння лексики [1: 278–279]. Дедалі активніше використовуються інтерактивні можливості освітніх онлайн додатків і платформ з метою тренування у вживанні лексичних одиниць на рівні фрази. Це складання пазлів, виконання вікторин, класифікація слів, підбір пари та ін.

Для роботи із учнями початкової школи рекомендується використовувати рухливі інтерактивні вправи, що поєднують мовленнєву діяльність (називання слів за тематикою) із фізичною активністю, («Simon says», «table tennis», «snowballs»), а також вправи на встановлення асоціативних зв'язків, які сприяють глибшому розумінню значення слів (word webs / association maps, three associations, synonym/antonym wheels, storytelling with keywords).

Кожен із зазначених інтерактивних методів має значний дидактичний потенціал. Зокрема, рольові ігри дозволяють моделювати реальні ситуації спілкування, що сприяє формуванню мовленнєвих навичок, тоді як робота в парах і групах забезпечує активну взаємодію учнів та розвиток умінь співпраці [1: 310].

Спільна колективна діяльність створює оптимальні умови для активізації можливостей кожного й розвиває здатність правильно сприймати інших та адекватно оцінювати себе, результати своєї діяльності, не втрачаючи до неї інтересу.

Вибір інтерактивних методів навчання в процесі планування уроку залежить від фантазії та досвіду вчителя, що передбачає урахування таких чинників, як тема уроку, етап навчання й рівень учнів.

Отже, інтерактивні методи навчання є важливим засобом формування іншомовної лексичної компетентності молодших школярів. Їх використання

забезпечує активізацію пізнавальної діяльності учнів, підвищує рівень їх мотивації та сприяє ефективному засвоєнню лексичного матеріалу. Найбільш результативними є вправи ігрового, комунікативного та наочно-діяльнісного характеру, які відповідають віковим особливостям учнів початкової школи.

Таким чином, систематичне впровадження інтерактивних вправ у процес навчання іноземної мови сприяє формуванню іншомовної лексичної компетентності, розвитку мовленнєвих умінь та підготовці учнів до реального іншомовного спілкування. Подальші дослідження доцільно спрямувати на вдосконалення інтерактивних методик із урахуванням можливостей сучасних цифрових технологій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. ; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – Київ : Ленвіт, 2013. – С. 210. С. 310.

2. Бігич О. Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови. – Київ : Ленвіт, 2010. – с. 45–46.

3. Панова Л. С., Андрійко І. Ф., Тезікова С. В. та ін. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. – Київ : ВЦ «Академія», 2010. – С. 98.

4. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – Київ : А.С.К., 2004. – С. 35.

5. Ревенко В. В. До питання про суть та класифікацію інтерактивних технологій / В. В. Ревенко // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / ред. кол. : В. К. Буряк, Л. В. Кондрашова, Г. Б. Штельмах. - Кривий Ріг, 2008. - Вип. 21. С. 228-234.